

انسان معاصر نیازمند اندیشه ناب سعدی است/ «بوستان و گلستان» منبع فضل

به زعم سعدی شیرازی، هر انسانی باید در گام نخست برای خود و سپس برای خانواده و جامعه‌اش مفید باشد و در غیر این صورت «اگر نفع کسی در نهاد تو نیست / چنین گوهر و سنگ خارا یکی است».

به زعم سعدی شیرازی، هر انسانی باید در گام نخست برای خود و سپس برای خانواده و جامعه‌اش مفید باشد و در غیر این صورت «اگر نفع کسی در نهاد تو نیست / چنین گوهر و سنگ خارا یکی است».

خبرگزاری مهر - گروه استان‌ها: انسان عصر جدید که لحظه به لحظه در آستانه تحولات آنی و جهانی سراسر رو به رشد است آیا به اندیشه‌ها، حکایت‌ها و اشعار شاعری مانند سعدی می‌تواند تمسک جوید تا در این عصر پرتلاطم زیست بهتری داشته باشد.

اول اردیبهشت ماه سالروز بزرگداشت سعدی تدقیق در آرا و اندیشه‌های شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی بیش از پیش نیاز جامعه جهانی است.

اکنون در سال ۱۳۹۸ بیشتر از دو دهه پس از نام‌گذاری اول اردیبهشت ماه به نام «یاد روز سعدی» هم‌زمان با شیراز و برخی شهرهای ایران، در بسیاری از کشورها دوستدارانش این روز را پاس داشته و از خوان حکمت، عشق، پند و زیبایی‌های آثار او خوشه‌ها می‌چینند.

به باور یک استاد دانشگاه، پژوهشگر و مؤلف، سعدی در نگاهش بدین امر از مفهوم دنیوی فراتر می‌رود و نگاهی فرازمینی می‌یابد چنان‌که اشاره می‌کند خداوند نیز زحمت کشان را بیشتر دوست دارد و جایگاه و منزلت آنان را فراتر می‌نهد.

محمدحسین کرمی با یاری جستن از این شعر سعدی که می‌سراید «به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل / rlm& / و گر مراد نیام به قدر وسع بگویم» به خبرنگار مهر، می‌گوید: گاه ممکن است که انسان راه روشنی در پیش چشم در زندگی نداشته باشد باین همه نباید از کار و تلاش فروگذار کند.

بیزاری سعدی از تنبلی و بیکارگی

این سعدی پژوه که بر مبنای کار و شغل از دیدگاه سعدی سخن می‌گوید، با اشاره به فضیلت کار کردن از دیدگاه سعدی مشقت کار کردن را شیرین‌تر از مذلت خدمت سلطان دانسته و می‌افزاید: سعدی از تنبلی و بیکارگی بیزار است؛ حکایت روباه بی‌دست و پای بوستان او نیز تأکید بر همین امر است.

این در حالی است که به باور کاوه بهبهانی منتقد و متفکر؛ بوستان و گلستان سعدی از منابع غنی برای استخراج مفهوم فضیلت و مصادیق گوناگون آن هستند.

بنابراین نظریه است که بهبهانی می‌گوید: فضایی که هر سرمشق واجد آن‌هاست و با این فضائل می‌توان الگویی برای ساخت یک سرمشق اخلاقی آرمانی ساخت.

وی با توجه به سرمشق باوری «لیندا زگربسکی» فیلسوف معاصر آمریکایی عنوان می‌کند: می‌توان از نوعی سرمشق آرمانی اخلاقی سخن گفت.

بهبهانی در ادامه اضافه می‌کند: چه بسا سرمشق آرمانی در تمامیت خود در جهان بیرون وجود نداشته باشد، اما در جهان خارج با انسان‌های ستایش‌برانگیزی روبه‌رو خواهیم بود که دارای یک یا چند ویژگی شخصیتی سرمشق آرمانی هستند و از همین حیث ستایش‌برانگیزند.

این نویسنده و پژوهشگر ادامه می‌دهد: جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم نه بهترین جهان ممکن که تنها یکی از جهان‌های ممکن است و به همین سبب آدمیان در این جهان گرفتار انواع نواقص و کوتاهی‌های شخصیتی‌اند.

بهبهانی گرچه معتقد است که بعید نیست که سرمشق آرمانی وجود خارجی نداشته باشد، تصریح می کند: فضیلت هایی که موجب ستایش برانگیز شدن این سرمشق می شوند در جهان بیرون منشأ انتزاع دارند.

وی همچنین می افزاید: انسان های سرشار از قصوری که می خواهند اخلاقی تر زندگی کنند و دغدغه فضیلت دارند مدام می کوشند به سرمشق آرمانی نزدیک و نزدیک تر شوند.

اما فضیلت هایی را که سرمشق آرمانی آراسته به آن هاست از کجا باید استخراج کرد؟ پرسشی است اساسی که کاوه بهبهانی به آن پاسخ می گوید و عنوان می کند: بدیهی است که انسان های ستایش برانگیز سرچشمه مناسبی برای یافتن چنین فضیلت هایی هستند و افزون بر آن ها منابعی است که از انسان های ستایش برانگیز (واقعی یا خیالی) و نیز از فضایی که موجب ستایش برانگیز بودن آدمی اند سخن به میان آورده اند.

بوستان و گلستان، آثار کانونی ادبیات فارسی

بر اساس این گزاره که بهبهانی مطرح می سازد، میان آثار کانونی ادبیات فارسی بوستان و گلستان مصلح الدین سعدی شیرازی از گنجینه های مهم فضائل هستند؛ فضایی که هر سرمشق اخلاقی آرمانی باید به آن ها آراسته باشد.

این گونه است که تبیین و ترویج نوع دوستی از اهداف عالی مکتب تعلیم و تربیت شیخ اجل سعدی شیراز است و به جهت ترویج همین فرهنگ مهر و نوع دوستی است که در جامعه هر فرد در برابر خویشتن و نیز دیگر افراد جامعه مسئول است.

فرهنگ مهرپروری و نوع دوستی سعدی تنها دربرگیرنده مظلومان و درویشان و ستمدیدگان نیست بلکه او به بشریت عشق می ورزد و انسانیت را ارج می نهد؛ او انسان ها را مانند اعضای یک پیکر می داند که کاستی در یک عضو، تمام پیکر را به هم می ریزد.

به عبارت دیگر، نوع دوستی آحاد بشر نشانه کمال و رشد انسانی نزد سعدی است: «ای زبردست زبردست آزار / گرم تا کی بماند این بازار؟ / به چه کار آید جهانداری / مردنت به که مردم آزاری؟».

نقش سعدی در زندگی انسان عصر جدید به باور یک کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی او را از دیگر شاعران و نویسندگان قدیم و جدید متمایز می سازد.

کیوان زارعی که دستی در شاعری دارد تأثیر شیخ اجل سعدی شیراز را می داند که او بر زبان فارسی نهاده و این تأثیر آن قدر ژرف و عمیق است که باگذشت قریب به هفت صد سال هنوز فارسی زبانان به زبان سعدی سخن می گویند و ادیبان می کوشند تا سعدی وار بسرایند و بنویسند.

وی با استناد به این موضوع که محمدعلی فروغی بر آن تأکید می ورزد به خبرنگار مهر می گوید: گاهی شنیده می شود که اهل ذوق، اعجاب می کنند که سعدی ۷۰۰ سال پیش به زبان امروزی سخن گفته است، اما حق این است که سعدی هفت صد سال پیش به زبان امروزی ما سخن نگفته است، بلکه ما پس از هفت صد سال به زبانی که از سعدی آموخته ایم سخن میگوییم؛ یعنی سعدی شیوه نثر فارسی را چنان دل نشین ساخته که زبان او زبان رایج فارسی شده است.

زارعی که دو کتاب شعر از وی به چاپ رسیده است، ادامه می دهد: بی شک منابع چنان زبانی شامل «گلستان» و «بوستان» و همچنین غزلیات و در کل کلیات سعدی است که در ادوار مختلف به عنوان منابع آموزشی در مکتبخانه ها و مدرسه ها مورد استفاده قرار گرفته است و به عنوان یک شیوه فکری و زبانی آموخته نسل های مختلف جامعه شده، جملات، ابیات و پندهای آشکار زبان سعدی که در زبان و فرهنگ ما به صورت داستان ها و مثل ها نسل به نسل منتقل شده، در خودآگاه و ناخودآگاه جمعی مردم به صورت فرهنگی ماندگار رسوخ کرده که شیوه زندگی مردم را تحت تأثیر خودش قرار داده است.

مدینه فاضله سعدی حاصل نگاه نقادانه به مسائل روزمره

مؤلف کتاب شعر «ماه و درخت» در ادامه می‌افزاید: افزون بر زبان و تأثیر زبانی سعدی، شیوه تفکر و خلاقیت او در نگاه نقادانه به مسائل روزمره زندگی و همچنین راه حل‌های آشکاری که در رسیدن به مدینه فاضله خویش بنا نهاده می‌تواند راهگشای بسیاری از مسائل مبتلا به جامعه امروزی باشد.

این آموزگار و شاعر شیرازی عنوان می‌کند: سبک ظریف گویی سعدی و توجه او به اندیشه، حکمت و خرد علمی همان چیزی است که هر جامعه‌ای در هر زمانی بدان نیازمند است و برای پیشرفت از آن گریزی ندارد هرچند بسیاری از منتقدان امروزی، آثار سعدی را ناسازگار با هنجارهای اجتماعی جدید تلقی می‌کنند اما آنچه که سعدی در آثارش به مردم عرضه می‌کند مجموعه‌ای است از اخلاقیات که به صورت ادبی و با زبانی ساده و همه‌فهم به فرهنگ و آن‌هم نه یک فرهنگ خاص و متعلق به یک زمان بلکه به زمان‌های بعد از خودش نیز تقدیم می‌کند و در این راستا معتقد است که هر امری در جامعه باید تابع منابع قرآنی و احادیث باشد، علاوه بر آن سعدی انسانی نوع دوست است که می‌کوشد جامعه را اصلاح کند.

زارعی که به تازگی کتاب شعر «سیاهه‌های سپید» را منتشر کرده است، ادامه می‌دهد: سعدی، یکتاپرستی، نکوهش ریاکاری، فروتنی، خدمت به خلق، انسان دوستی، کار و تلاش، صداقت و... را توصیه می‌کند و همین آموزه‌های به‌هنجار است که می‌تواند در هر جامعه‌ای و در هر زمانی کلید حل مشکلات و معضلات آن جامعه باشد.

به گزارش خبرنگار مهر، اول اردیبهشت ماه جلالی یاد روز شیخ اجل سعدی شیراز است که هر سال به این مناسبت برنامه‌های فرهنگی و هنری و نشست‌های تخصصی سعدی‌شناسی با حضور ادیبان، شاعران و سعدی‌پژوهان برگزار می‌شود.

برنامه‌های یادروز سعدی

کوروش کمالی سروستانی مدیر مرکز سعدی‌شناسی در این رابطه گفت: با راه‌اندازی «کمپین سعدی» افزون بر ستاد برگزاری یادروز سعدی، بسیاری از نهادها، سازمان‌ها و علاقه‌مندان به دوستی و همدلی به این کمپین پیوستند که با هماهنگی نهادهای مردمی، بخشی از مایحتاج ضروری زندگی هم‌زمان با یادروز سعدی به ساکنان کوی سعدی اهدا خواهد شد.

مدیر مرکز سعدی‌شناسی افزود: در ساعت ۲۰، اول اردیبهشت ماه، متقارن با میلاد مبارک حضرت ولی عصر (عج)، در آرامگاه سعدی گرد هم خواهیم آمد و دیگرباره بر خوان الوان‌ش خواهیم نشست.

وی در زمینه برنامه‌های علمی همایش نیز گفت: نشست‌های علمی یادروز سعدی، در ساعت ۹ صبح روز دوشنبه با حضور سعدی‌پژوهان و سعدی‌دوستان در تالار فرهنگ مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس برگزار خواهد شد و در ۳ نشست علمی که تا ساعت ۱۹ همان روز ادامه خواهد داشت؛ استادانی چون اصغر دادبه، نصرالله پورجوادی، جعفر موید شیرازی، ابراهیم انصاری لاری، حسن ذوالفقاری، زیبا اشراقی، حسین کرمی، محمدرضا خالصی و منصور پایمرد؛ پیرامون زندگی و آثار سعدی سخنرانی خواهند کرد.

کمالی افزود: برگزاری نمایشگاه عکس و سند سعدیه، چاپ و انتشار کارت‌های غزل و حکایت و دو فصلنامه سعدی‌شناسی، گل‌باران آرامگاه سعدی، غزل‌خوانی و حکایت‌خوانی نقالان سعدی، خوشنویسی در آرامگاه سعدی، بازدید رایگان از سعدیه در دوم اردیبهشت ماه، اجرای سرود ویژه سعدی، مسابقه گلستان‌خوانی دانش‌آموزان، از دیگر برنامه‌های جنبی یادروز سعدی است.

وی افزود: سه‌شنبه هفته گذشته، همایش «سعدی و شیر» در ادامه برنامه یک‌دهه «هم‌نشینی سعدی با شاعران بزرگ جهان» مرکز سعدی‌شناسی و بخش فرهنگی شهر کتاب، در تهران برگزار شد که اجرای این برنامه در شهرهای شیراز، برلین، و وایمار ادامه خواهد داشت.

کمالی سروستانی، اضافه کرد: با همکاری رایزنی‌های فرهنگی جمهوری اسلامی در برخی از کشورهای جهان، روز سعدی‌گرامی داشته خواهد شد.

سال‌ها و دهه‌هاست سعدی در آثار هنرمندان ایرانی از جایگاه والایی برخوردار است و بهره‌مندی مستقیم یا غیرمستقیم از مضامین کلام سعدی در انواع هنرها همچون نقاشی، خوشنویسی، آواز و موسیقی و... همچنان

